

kodeks wykroczeń

stan prawny
15 stycznia 2019 r.

OD.NOWA®

Wydawnictwo **OD.NOWA®**

ul. Mieszka I 38
43-300 Bielsko-Biała

e-mail: biuro@wydawnictwo-odnowa.pl

strona: www.wydawnictwo-odnowa.pl

tel. 33 822 90 90

33 822 97 97

Opracowanie redakcyjne i merytoryczne: Agnieszka Kaszok

Projekt okładki: Paweł Krzywda, www.ideal.pl

Projekt układu typograficznego: Piotr Pękała, www.icono.pl

Skład i łamanie: Elżbieta Wiencek

Wydanie XV

Stan prawny: 15 stycznia 2019 r.

Spis treści

Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń	9
Część ogólna	9
Rozdział I. Zasady odpowiedzialności	9
Rozdział II. Kary, środki karne i zasady ich wymiaru	14
Rozdział III. Zastosowanie środków oddziaływania wychowawczego	20
Rozdział IV. Warunkowe zawieszenie wykonania kary aresztu	20
Rozdział V. Przedawnienie orzekania, wykonania kary oraz zatar- cie ukarania	21
Rozdział VI. Wyjaśnienie wyrażeń ustawowych	21
Rozdział VII. Stosunek do ustaw szczególnych	23
Część szczególna	23
Rozdział VIII. Wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	23
Rozdział IX. Wykroczenia przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym	29
Rozdział X. Wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia	31
Rozdział XI. Wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porząd- kowi w komunikacji	36
Rozdział XII. Wykroczenia przeciwko osobie	43
Rozdział XIII. Wykroczenia przeciwko zdrowiu	44
Rozdział XIV. Wykroczenia przeciwko mieniu	46
Rozdział XV. Wykroczenia przeciwko interesom konsumentów	50
Rozdział XVI. Wykroczenia przeciwko obyczajności publicznej	54
Rozdział XVII. Wykroczenia przeciwko urządzeniom użytku publicznego	54
Rozdział XVIII. Wykroczenia przeciwko obowiązkowi ewidencji	55
Rozdział XIX. Szkodnictwo leśne, polne i ogrodowe	56
Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia	63
Dział I. Zasady ogólne	63
Dział II. Sąd	66
Rozdział 1. Właściwość i skład sądu	66
Rozdział 2. Wyłączenie sędziego	68
Dział III. Strony, obrońcy i pełnomocnicy	68
Rozdział 3. Oskarżyciel publiczny	68
Rozdział 4. Obwiniony i jego obrońca	70
Rozdział 5. Pokrzywdzony, oskarżyciel posiłkowy i pełnomocnicy	72

Dział IV. Czynności procesowe.....	74
Dział V. Dowody.....	79
Rozdział 6. Przepisy ogólne.....	79
Rozdział 7. Przeprowadzanie poszczególnych dowodów.	
Przeszukanie.....	80
Dział VI. Środki przymusu.....	81
Rozdział 8. Zatrzymanie.....	81
Rozdział 9. Zabezpieczenie i zajęcie przedmiotów.....	83
Rozdział 10. Kary porządkowe i pozostałe środki przymusu.....	84
Dział VII. Czynności wyjaśniające.....	85
Dział VIII. Postępowanie zwyczajne.....	88
Rozdział 11. Wszczęcie postępowania. Orzekanie przed rozprawą.....	88
Rozdział 12. Przygotowanie do rozprawy.....	92
Rozdział 13. Rozprawa.....	94
Rozdział 14. Postępowanie w sprawach osób podlegających orzecznictwu sądów wojskowych.....	100
Dział IX. Postępowania szczególne.....	101
Rozdział 15. Postępowanie przyspieszone.....	101
Rozdział 16. Postępowanie nakazowe.....	105
Rozdział 17. Postępowanie mandatowe.....	105
Dział X. Środki odwoławcze.....	115
Dział XI. Nadzwyczajne środki zaskarżenia.....	117
Rozdział 18. Kasacja.....	117
Rozdział 19. Wznowienie postępowania.....	118
Dział XII. Postępowanie po uprawomocnieniu się orzeczenia.....	119
Rozdział 20. Odszkodowanie za niesłuszne ukaranie lub zatrzymanie.....	119
Dział XIIIa. Postępowanie w sprawach ze stosunków międzynaro- dowych.....	120
Rozdział 20a. Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie postanowienia o zatrzymaniu dowodów lub mającego na celu zabezpieczenie mienia oraz wykonanie orzeczenia sądu lub innego organu państwa człon- kowskiego Unii Europejskiej o zatrzymaniu dowodów lub mającego na celu zabezpieczenie mienia.....	120
Rozdział 20b. Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie grzywny, środków karnych w postaci nawiązki lub obowiązku naprawienia szkody lub też orzeczenia zasądzającego koszty postępowania oraz wyko- nanie orzeczenia sądu lub innego organu państwa członkow- skiego Unii Europejskiej o karach o charakterze pieniężnym.....	120

Rozdział 20c. Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o przeprowadzenie dowodu na podstawie europejskiego nakazu dochodzeniowego oraz wykonanie europejskiego nakazu dochodzeniowego wydanego w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej.....	121
Dział XIII. Koszty postępowania.....	121
SKOROWIDZ KW	127
SKOROWIDZ KPW	135

KODEKS WYKROCZEŃ

Ustawa

z dnia 20 maja 1971 r.

Kodeks wykroczeń

(Tekst jedn.: z 2018 r. poz. 618; zm. przen.: z 2015 r. poz. 1634; z 2017 r. poz. 2361; z 2018 r. poz. 79; poz. 911; poz. 2077)

Część ogólna

Rozdział I. Zasady odpowiedzialności

[podstawy odpowiedzialności]

Art. 1. § 1. Odpowiedzialności za wykroczenie podlega ten tylko, kto popełnia czyn społecznie szkodliwy, zabroniony przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia pod groźbą kary aresztu, ograniczenia wolności, grzywny do 5.000 złotych lub nagany.

§ 2. Nie popełnia wykroczenia sprawca czynu zabronionego, jeżeli nie można mu przypisać winy w czasie czynu.

[zasady intertemporalne]

Art. 2. § 1. Jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia wykroczenia, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy.

§ 2. Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty orzeczeniem nie jest już zabroniony pod groźbą kary, ukaranie uważa się za niebyłe.

[dostosowanie do przepisów zmieniających]

Art. 2a. § 1. Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo na karę pozbawienia wolności stanowi wykroczenie, orzeczona kara podlegająca wykonaniu ulega zamianie na karę aresztu w wysokości równej górnej granicy ustawowego zagrożenia za taki czyn, a jeżeli ustawa nie przewiduje za ten czyn kary aresztu, na karę ograniczenia wolności, a jeżeli ustawa nie przewiduje za ten czyn kary ograniczenia wolności – na karę grzywny,

przyjmując jeden dzień pozbawienia wolności za równoważny grzywnie w kwocie od 10 do 250 złotych i nie przekraczając górnej granicy tego rodzaju kary przewidzianej za ten czyn.

§ 2. Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo na grzywnę lub karę ograniczenia wolności stanowi wykroczenie, orzeczone kary ulegają zamianie tylko wówczas, gdy kara grzywny lub ograniczenia wolności podlegająca wykonaniu przekroczyłaby górną granicę ustawowego zagrożenia przewidzianą za ten czyn. Wówczas orzeczoną karę grzywny lub ograniczenia wolności zamienia się na karę w wysokości górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianej za dany czyn. Jeżeli za dany czyn nie jest przewidziana kara ograniczenia wolności, orzeczoną karę ograniczenia wolności zamienia się na karę grzywny, przy czym miesiąc ograniczenia wolności przyjmuje się za równoważny grzywnie od 100 do 2 500 złotych nieprzekraczającej górnej granicy ustawowego zagrożenia za ten czyn.

§ 3. Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo stanowi wykroczenie, orzeczone środki karne, środki kompensacyjne, środki związane z poddaniem sprawcy próbie, środki zabezpieczające, o których mowa w art. 93a Kodeksu karnego, oraz przepadek podlegają wykonaniu na podstawie przepisów dotychczasowych.

§ 4. Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym na karę pozbawienia wolności za przestępstwo stanowi wykroczenie i kara ta była podstawą orzeczenia kary łącznej, kara łączna traci moc. Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym na karę ograniczenia wolności albo grzywny stanowi wykroczenie i kary te były podstawą orzeczenia kary łącznej, kara łączna traci moc tylko w razie wydania postanowienia w wypadku, o którym mowa w § 2. W razie potrzeby sąd wydaje wyrok łączny.

§ 5. Przepisów § 1–4 nie stosuje się, jeżeli ich zastosowanie powoduje skutki prawne mniej korzystne dla sprawcy niż stosowanie ustawy obowiązującej poprzednio.

(Art. 2a dodany ustawą: Dz.U. z 2015 r. poz. 396)

Izasada terytorialności

Art. 3. § 1. Na zasadach określonych w niniejszej ustawie odpowiada ten, kto popełnił wykroczenie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również na polskim statku wodnym lub powietrznym.

§ 2. Odpowiedzialność za wykroczenie popełnione za granicą zachodzi tylko wtedy, gdy przepis szczególny taką odpowiedzialność przewiduje.

[czas i miejsce popełnienia wykroczenia]

Art. 4. § 1. Wykroczenie uważa się za popełnione w czasie, w którym sprawca działał lub zaniechał działania, do którego był obowiązany.

§ 2. Wykroczenie uważa się za popełnione na miejscu, gdzie sprawca działał lub zaniechał działania, do którego był obowiązany, albo gdzie skutek nastąpił lub miał nastąpić.

[zasada winy]

Art. 5. Wykroczenie można popełnić zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie, chyba że ustawa przewiduje odpowiedzialność tylko za wykroczenie umyślne.

[zasada winy – rozwiniecie]

Art. 6. § 1. Wykroczenie umyślne zachodzi wtedy, gdy sprawca ma zamiar popełnienia czynu zabronionego, to jest chce go popełnić albo przewidując możliwość jego popełnienia na to się godzi.

§ 2. Wykroczenie nieumyślne zachodzi, jeżeli sprawca nie mając zamiaru jego popełnienia, popełnia je jednak na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość popełnienia tego czynu przewidywał albo mógł przewidzieć.

[nieświadomość i błąd co do okoliczności czynu]

Art. 7. § 1. Nieświadomość tego, że czyn jest zagrożony karą, nie wyłącza odpowiedzialności, chyba że nieświadomość była usprawiedliwiona.

§ 2. Nie popełnia wykroczenia umyślnego, kto pozostaje w błędzie co do okoliczności stanowiącej znamię czynu zabronionego.

[wiek sprawcy]

Art. 8. Na zasadach określonych w niniejszej ustawie odpowiada ten, kto popełnia czyn zabroniony po ukończeniu lat 17.

[zbieg przepisów ustawy]

Art. 9. § 1. Jeżeli czyn wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy, stosuje się przepis przewidujący najsurowszą karę, co nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu środków karnych na podstawie innych naruszonych przepisów.

§ 2. Jeżeli jednocześnie orzeka się o ukaraniu za dwa lub więcej wykroczeń, wymierza się łącznie karę w granicach zagrożenia określonych w przepisie przewidującym najsurowszą karę, co nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu środków karnych na podstawie innych naruszonych przepisów.

Izbieg odpowiedzialności za przestępstwo i wykroczenie]

Art. 10. § 1. Jeżeli czyn będący wykroczeniem wyczerpuje zarazem znamiona przestępstwa, orzeka się za przestępstwo i za wykroczenie, z tym że jeżeli orzeczono za przestępstwo i za wykroczenie karę lub środek karny tego samego rodzaju, wykonuje się surowszą karę lub środek karny. W razie uprzedniego wykonania łagodniejszej kary lub środka karnego zalicza się je na poczet surowszych.

§ 2. Przy zaliczaniu kar przyjmuje się jeden dzień aresztu za równoważny jednemu dniowi pozbawienia wolności, dwóm dniom ograniczenia wolności oraz grzywnie w kwocie od 20 do 150 złotych.

§ 3. Karę aresztu orzeczoną za wykroczenie uważa się za karę tego samego rodzaju co kara pozbawienia wolności orzeczona za przestępstwo.

§ 4. Zaliczeniu, o którym mowa w § 1, nie podlegają środki karne w postaci:

- 1) nawiązki, jeżeli za wykroczenie i za przestępstwo orzeczono je na rzecz różnych podmiotów;
- 2) obowiązku naprawienia szkody, jeżeli za wykroczenie i za przestępstwo orzeczono je w związku z różnym rodzajem szkód.

Izbieg kar lub środków karnych tego samego rodzaju]

Art. 10a. § 1. Jeżeli czyn będący wykroczeniem, za które wymierzono karę lub środek karny, stanowi, wspólnie z innym czynem lub czynami, ze względu na łączną wartość mienia przestępstwo, za które wymierzono karę lub środek karny tego samego rodzaju, wykonuje się surowszą karę lub środek karny. Przepisy art. 10 § 1 zdanie drugie oraz § 2-4 stosuje się odpowiednio.

§ 2. W wypadku dwóch lub więcej czynów będących wykroczeniami, o których mowa w § 1, za karę lub środek karny wymierzony za wykroczenie w rozumieniu § 1 uznaje się sumę kar lub środków karnych wymierzonych za te wykroczenia.

(Art. 10a dodany ustawą: Dz.U. z 2018 r. poz. 2077)

Odpowiedzialność za usiłowanie]

Art. 11. § 1. Odpowiada za usiłowanie, kto w zamiarze popełnienia czynu zabronionego swoim zachowaniem bezpośrednio zmierza do jego dokonania, które jednak nie następuje.

§ 2. Odpowiedzialność za usiłowanie zachodzi, gdy ustawa tak stanowi.

§ 3. Karę za usiłowanie wymierza się w granicach zagrożenia przewidzianego dla danego wykroczenia.

§ 4. Nie podlega karze za usiłowanie, kto dobrowolnie odstąpił od czynu lub zapobiegł skutkowi stanowiącemu znamię czynu zabronionego.

[odpowiedzialność za podżeganie]

Art. 12. Odpowiada za podżeganie, kto chcąc, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, nakłania ją do tego.

[odpowiedzialność za pomocnictwo]

Art. 13. Odpowiada za pomocnictwo, kto w zamiarze, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, swoim zachowaniem ułatwia jego popełnienie, w szczególności dostarczając narzędzie, środek przewozu, udzielając rady lub informacji; odpowiada za pomocnictwo także ten, kto wbrew prawnemu, szczególnemu obowiązкови niedopuszczenia do popełnienia czynu zabronionego swoim zaniechaniem ułatwia innej osobie jego popełnienie.

[przesłanki odpowiedzialności za podżeganie i pomocnictwo]

Art. 14. § 1. Odpowiedzialność za podżeganie i pomocnictwo zachodzi wtedy, gdy ustawa tak stanowi i tylko w razie dokonania przez sprawcę czynu zabronionego.

§ 2. Każdy ze współdziałających w popełnieniu czynu zabronionego odpowiada w granicach swojej umyślności lub nieumyślności, niezależnie od odpowiedzialności pozostałych współdziałających.

§ 3. Karę za podżeganie lub za pomocnictwo wymierza się w granicach zagrożenia przewidzianego dla danego wykroczenia.

[pojęcie obrony koniecznej]

Art. 15. Nie popełnia wykroczenia, kto w obronie koniecznej odpięra bezpośredni bezprawny zamach na jakiekolwiek dobro chronione prawem.

[działanie w stanie wyższej konieczności]

Art. 16. § 1. Nie popełnia wykroczenia, kto działa w celu uchylenia bezpośredniego niebezpieczeństwa grożącego dobru chronionemu prawem, jeżeli niebezpieczeństwa nie można inaczej uniknąć, a dobro poświęcone nie przedstawia wartości oczywiście większej niż dobro ratowane.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się, gdy sprawca poświęca dobro, które ma szczególny obowiązek chronić nawet z narażeniem się na niebezpieczeństwa osobiste.

[niepoczytalność i ograniczenie poczytalności]

Art. 17. § 1. Nie popełnia wykroczenia, kto, z powodu choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych, nie mógł w czasie czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem.

§ 2. Jeżeli w czasie popełnienia wykroczenia zdolność rozpoznawania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona, można odstąpić od wymierzenia kary lub środka karnego.

§ 3. Przepisów § 1 i 2 nie stosuje się, gdy sprawca wykroczenia wprawił się w stan nietrzeźwości lub odurzenia powodujący wyłączenie lub ograniczenie poczytalności, które przewidywał albo mógł przewidzieć.

Rozdział II. Kary, środki karne i zasady ich wymiaru

[rodzaje kar]

Art. 18. Karami są:

- 1) areszt;
- 2) ograniczenie wolności;
- 3) grzywna;
- 4) nagana.

[wymiar kary aresztu]

Art. 19. Kara aresztu trwa najkrócej 5, najdłużej 30 dni; wymierza się ją w dniach.

[kara ograniczenia wolności]

Art. 20. § 1. Kara ograniczenia wolności trwa 1 miesiąc.

§ 2. W czasie odbywania kary ograniczenia wolności ukarany:

- 1) nie może bez zgody sądu zmieniać miejsca stałego pobytu;
- 2) jest obowiązany do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne;
- 3) ma obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary.

(Art. 20 § 2 w brzmieniu ustalonym ustawą: Dz.U. z 2009 r. Nr 206, poz. 1589)

[obowiązek wykonywania pracy]

Art. 21. § 1. Obowiązek określony w art. 20 § 2 pkt 2 polega na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w odpowiednim zakładzie pracy, placówce służby zdrowia, opieki społecznej, organizacji lub instytucji niosącej pomoc charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej w wymiarze od 20 do 40 godzin.

§ 2. W stosunku do osoby zatrudnionej organ orzekający, zamiast obowiązku określonego w § 1, może orzec potrącenie od 10 do 25% wynagrodzenia za pracę na rzecz Skarbu Państwa albo na cel społeczny wskazany przez organ orzekający; w okresie odbywania kary ukarany nie może rozwiązać bez zgody sądu stosunku pracy.